

Bestsellerlisten er baseret på salget i Arnold Buscks 30 butikker samt webbutik. Listen indeholder kun bøger i originaludgave med en udsalgspris på mindst 50 kr.

Tallet i parentes angiver bogens placering i ugen før. Tankestreg viser, at bogen har været på listen før, er røget ud og nu er tilbage.

Skønlitteratur

1 (1)
Merete Pryds Helle:
Folkets skønhed

2 (2)
Jo Nesbø:
Tørst

3 (NY)
Paul Auster:
4321

4 (4)
Anna Ekberg:
Kærlighed for voksne

5 (7) **Jussi Adler-Olsen:**
Selfies

Fagbøger

1 (NY)
Kaare Dybvad Bek:
De lærdes tyranni

2 (7)
Jeanette Varberg og Kurt Villads Jensen:
Historien om Danmark

3 (1)
Emmanuel Macron:
Revolution

4 (-)
Svend Brinkman:
Stå fast

5 (3)
Peter Wohlleben:
Træernes hemmelige liv

Robert Walser. Foto: Ullstein Bild/Getty Images

Rainer Maria Rilke, Foto: Scanpix

At læse bogen indefra

Omskrivninger

★★★★☆

Forfatter: Karsten Sand Iversen. Sider: 304. Pris: 180. Forlag: Virkelig.

Af **Jeppe Krogsgaard Christensen**
jech@berlingske.dk

At læse er at lade øjnene løbe fra venstre mod højre, igen og igen, at se bogstaver, ord og sætninger og mærke hvordan de danner helheder, billeder, meninger.

At læse er også at se forfatterens arbejde udefra. Oversætteren ser derimod det hele - alt det, der får teksten til at leve og ånde - indefra og forsøger fra den position at skabe en tekst, der gør det samme som den oprindelige. For dem, der skal se den udefra.

Arbejdet giver oversætteren en særlig indsigt i det værk eller forfatterskab, han arbejder med. Ordvalg, betydningsglidninger, idiosyncrasier skal jo, uden undtagelse, igennem oversætters sprogsfilter, og de mest samvittighedsfulde af dem har desuden sat sig ind i forfatterens liv og samtid.

Et ideelt eksempel er Karsten Sand Iversen, dansk oversætteris mester og nestor, der har oversat brillante svenske, tyske, engelske, norske og franske forfattere. Både levende og afdøde, og oftest med prominente pladser i litteraturhistorien.

Her et selektivt, men svimlende udvalg:

Franz Kafka, Rainer Maria Rilke, Herta Müller, Dylan Thomas, William Faulkner, James Joyce, Virginia Woolf, Samuel Beckett, Torgny Lindgren, Lars Norén, Jon Fosse og Sara Lidman.

Karsten Sand Iversen har via arbejdet som oversætter, som han påbegyndte i 1973, opbygget en kolossal viden om et væld af forfatterskaber og har siden 1994 modtaget Statens Kunstfonds livsvarige kunstnerydelse. Fuldt fortjent. Og det er noget af en gave, han giver den litteraturinteresserede med sin »Omskrivninger«. Han har tidligere skrevet »Skyggebiblioteket« om en række øst- og centraleuropæiske forfatterskaber, men i den nye udgivelse gælder det forfattere fra »lande tættere på os selv«, som der står på første side.

»Omskrivninger« er som nævnt en ny udgivelse, men det er teksterne i den ikke. De er alle skrevet til forskellige tidsskrifter, og »flertallet af dem er endt som spredte lemmer på glemslens gravplads.«

Indtil nu, hvor de er samlet og viser sig langt fra at være begravelsesklare: Teksterne fremstår lyslevende og beskriver alle de litterære værker såvel indefra som udefra og hele tiden i et sprog, der er dannet, præcist og ikke uden brod. Læser man grundigt, er der stik til de sjukskede, de udannede og de lidt for hurtige anmeldere, der har forholdt sig til »hans« forfattere.

Men i udgangspunktet er han en positiv formidler, der mest af alt ønsker at kaste lys over fantastiske forfatterskaber og forfattere. Som Robert Walser (1878-1956), der er emnet for hele tre tekster i »Omskrivninger«. Schweizeren med den ustabile psyke skrev om det hver-

Herta Müller. Foto: Isolde Ohlbaum/Handout

Tom Tranströmer. Foto: Fredrik Sandberg/EPA

dagslige, det undseelige og begyndte godt inde i sit liv at skrive med en skrift på 1-2 millimeters højde. Først efter hans død blev de så kaldte »mikrogrammer« tydet. Her kørte Walser det undseelige ud i ekstremer. Han brød sig ikke om værker om store emner. Eller som Sand Iversen citerer ham for: »Forfattere bør ikke anse sig selv for store fordi de smyger sig op ad det storslåede, tværtimod forsøge at være betydelige i småting.«

Det sidste er i sig selv svært at beskrive. Som den kattekillen, der en dag krydsede Walsers vej. »Hvad magter jeg at føje til?« skrev han resignerende. Men Sand Iversen har blik for paradokset i, at Walser med William Blakes ord ville »se verden i et sandskorn«. Det ser jo ydmygt ud, men er i grunden voldsomt ambitiøst.

Walser er under alle omstændigheder en ener, præcis som hans samtidige, tyske Rainer Maria Rilke (1875-1926), som Sand Iversen også skriver om med særlig fokus på hans »Malte Laurids Brigges optegnelser«, der med sin fragmenterede form spejlede det moderne sind.

Bogen skulle være som at se ned i en skuffe med efterladte breve og noter, men Rilke løb ind i det, Sand Iversen kalder »bogmediets sekventialitet«. Altså dét, at siderne altid må have en bestemt rækkefølge. At forfatteren på den måde er under en fortælle-mæssig tvang. Hvilket moderne forfattere som Julio Cortázar, Lotta Lotass og Svend Aage Madsen har gjort op med i tider, der var mere liberale end Rilkes.

Sand Iversen påpeger dette og bevæger sig

i det hele taget ubesværet i tid og litteraturhistorie og perspektiverer ofte formidabelt. I en tekst om Tomas Tranströmer skriver han eksempelvis: »Rilke kaldte i et brev fra 1925 digterne 'de usynlige bier, samlere af det synlige honning'«, og forholder billedet med bierne til den svenske digter og hans digt om en anden slags insekter, fluerne, der »syr og syr/skyggerne til jorden.«

Der er et sug her, som i så mange af teksterne i »Omskrivninger«, hvor Peter Handke, Herta Müller, Elias Canetti og Lars Norén også er så heldige at komme under Sand Iversens på samme tid kølige og engagerede blik. Men han kender også sin begrænsning. Og oversættelsens. Som i teksten om svenske Sara Lidman, hvor han skriver: »Kulturforskelle kan ikke oversættes. I Danmark har man mig bekendt aldrig spist 'palt'. Oversættelsen bliver ikke autentisk, men uvægerligt en fattig beskrivelse.«

Oversættelser er »som regel lig med et vist betydningstab«, skriver Sand Iversen også. Det er sandt. Men i selskab med ham giver det så meget mening, som det overhovedet kan. Og den indsigt og det udsyn, et liv med oversættelsens evige udfordringer har givet, ja, det gør »Omskrivninger« til en bog, enhver læser med smag for store europæiske forfatterskaber bør læse. Og hvem ved, måske bliver bogen en dag oversat til tysk, engelsk, fransk, norsk eller svensk. Og så er der jo én oversætter, der er mere end almindelig godt kvalificeret til alle opgaverne.

Kværulantforrykthed Og den helt uopnåelige perfektion

Af Susanne Staun

Det handler ikke om at være perfekt, men om at prøve at være det. Er mit motto - et, jeg meget gerne bruger, når krakilere finder fejl i mine skrivelser. Hvad de meget ofte har held til. I forsøget på at få mig sat på plads pløjede en meget nidkær kvinde sig f.eks. igennem samtlige 14 romaner, jeg har skrevet, og kunne herefter hoverende fortælle, at på side x i xx havde jeg skrevet »næsebord«. Det skete samtidig med, at en kollega havde fået et håndskrevet brev om, at ordet »måneskind« optrådte på side y i yy.

En anden læser fandt en tilsvarende dumme fejl og bad mig venligst sige undskyld, eftersom hun havde besværet sig hele vejen hen på biblioteket efter den. Da jeg ikke svarede, genfremsendte hun sin anmodning én gang om ugen i de efterfølgende fire måneder.

Disse er ekstreme eksempler på kværulantforrykthed, som er en diagnose uden behandlingsmulighed. Men det er ikke til at smyge sig udenom: Fejl er distraherende. De ødelægger læseoplevelsen og gør det meget uheldige, at de trækker læseren ud af emnet og hen på fejlen.

Derfor gør gode forlag og aviser sig ekstremt meget umage, og det koster kassen at gøre sig ekstra meget umage. Samtidig er det, desværre, ingen forsikring om perfektion.

Et normalt korrekturforløb på de store forlag begynder med en paranoid forfatter, der selv korrekturlæser sit manuskript om og om igen, fordi hun er ærekær. Men selv den mest ærekære forfatter kuldsejler på den sørgelige klippe, at man oftest ikke kan se sine egne fejl, fordi man læser det, man tror, man har skrevet, og ikke det, der rent faktisk står på papiret.

På forlagene går en sædvanligvis sprogs-karp redaktør manus igennem, ofte flere gange. Når manuskriptet er godkendt fra redaktørside, flyder det til sats og herefter til en korrekturlæser, der virkelig bider fra sig. Hvis man er heldig: Nu om dage bider de ikke så meget, fordi de ikke længere er så skarpe, som dengang jeg startede i branchen, hvor en hær af lærde, cerutrygende ældre damer, behængt med universitetsgrader og sadisme, fandt fejl, som ingen normale mennesker ville have opsporet. De var højt elskede. De er stærkt savnede.

Men processen fortsætter: Manus går nu til andenkorrektur, og en ny korrekturlæser gennemgår det manuskript, som allerede to gange er gennemheglet af fremmede øjne. Og alligevel er der fejl i det endelige produkt.

Når jeg gang på gang på gang har måttet konstatere, at vi, lige meget hvor meget vi gør os umage, og lige meget hvor mange sikkerhedsforanstaltninger der kommer i brug, alligevel ender med fejl, kunne jeg godt forestille mig, at der rundt omkring blev mistet et mod eller to, om jeg så må sige: »Jeg kan lige så godt opgive, for det 100% lydefrit manuskript er jo en utopi.« Det kan godt være. Det kan også godt ikke være. Selv har jeg har jeg et mål om at opnå dette utopiske manuskript, inden jeg dør. I mellemtiden klynger jeg mig til mit motto om, at det ikke gælder om at være perfekt, men om desperat og dedikeret at prøve at være det - kun hvad sprog angår, naturligvis.